

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi (HE 36/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- hallitusneuvos Antero Toivainen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Minna Ojala, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Iisa Väänänen, Verohallinto
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- ulkoministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Yrittäjät ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- oikeusministeriö
- Keskuskauppakamari
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi irtisanoa Helsingissä vuonna 1970 Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen.

Voimassa oleva Suomen ja Portugalin välinen sopimus on vuodelta 1970. Suomen verosopimuspolitiikka sekä yritysten ja henkilöiden kansainvälinen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi sopimuksen tekemisen jälkeen. Erityisesti eläkkeiden verottamista koskevat sopimusmääräykset eivät vastaa Suomen nykyistä verosopimuspolitiikkaa. Suomi on neuvotellut Portugalin kanssa uuden sopimuksen, joka allekirjoitettiin marraskuussa 2016. Eduskunta on hyväksynyt sopimuksen joulukuussa 2016. Sen sijaan Portugalissa uutta sopimusta ei ole annettu parlamentin käsiteltäväksi, joten sopimus ei ole tullut vielä voimaan. Voimassa olevaa vuoden 1970 sopimusta ei voida nykyisessä tilanteessa pitää tarkoituksenmukaisena, ja sen vuoksi esitetään, että Suomi irtisanoo sopimuksen.

Voimassa olevan verosopimuksen mukaan sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen diplomaattista tietä vähintään kuusi kuukautta ennen kalenterivuoden päättymistä tehtävällä irtisanomisella. Sopimus lakkaa tällöin olemasta voimassa irtisanomisvuotta lähinnä seuraavan kalenterivuoden tammikuun ensimmäisenä päivänä.

Esityksessä ehdotettu laki Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin irtisanominen tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksen tarkoituksena on saada eduskunnalta suostumus siihen, että Suomi voi irtisanoa Portugalin kanssa vuonna 1970 solmitun verosopimuksen. Suostumus on tarpeen, koska verosopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Myös ne on saatettu aikanaan voimaan eduskunnan myötävaikutuksella. Esitykseen sisältyy lisäksi lakiehdotus verosopimuksen voimaansaattamislain (606/1971) kumoamisesta. Sen on tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin irtisanominen tulee voimaan.

Irtisanominen perustuu verosopimuksen 30 artiklaan, jonka mukaan sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen diplomaattista tietä vähintään kuusi kuukautta ennen kalenterivuoden päättymistä tehtävällä ilmoituksella. Sopimuksen voimassaolo lakkaa silloin irtisanomisvuotta seuraavan vuoden alusta. Tarkoitus on edetä niin, että sopimuksen voimassaolo ja soveltaminen lakkaavat 1.1.2019 lukien. Suomen olisi toimitettava irtisanomisilmoituksensa Portugalille siten kesäkuun loppuun mennessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp

Poikkeuksellinen irtisanomismenettely on tullut ajankohtaiseksi sen jälkeen, kun Suomen ja Portugalin välillä neuvotellun ja marraskuussa 2016 allekirjoitetun *uuden verosopimuksen* voimaantulo on viivästynyt. Suomi on täyttänyt omalta osaltaan sitä koskevat toimet, mutta vastaava menettely on vielä vireillä Portugalissa, eikä sen etenemisestä ole varmaa tietoa. Koska voimassa oleva vuoden 1970 sopimus on vanhentunut eikä vastaa enää Suomen verosopimuspolitiikkaa, sen voimassaoloa ei ole syytä näissä olosuhteissa jatkaa.

Valiokunta pitää menettelyä sen poikkeuksellisesta luonteesta huolimatta perusteltuna. Suotavinna olisi, että yhdessä neuvoteltu ja molempien maiden allekirjoittama uusi verosopimus saatettaisiin voimaan ensi vuoden alusta. Näin ei syntyisi sopimuksetonta tilaa lainkaan. Tämä on yhä mahdollista, jos Portugali saattaa hyväksymistoimet osaltaan loppuun ja ilmoittaa siitä Suomelle viimeistään 1.12.2018.

Vaikka irtisanomismenettely itsessään on poikkeuksellinen toimi, Suomen tavoitteet verotusoikeuden jaossa ovat olleet johdonmukaisia jo 1980-luvulta. Portugali ei siis ole poikkeustapaus. Tämä ilmenee selvimmin eläketulojen verotusta koskevissa sopimusmääräyksissä. Tavoitteena on ollut säilyttää verotusoikeus myös silloin, kun eläke maksetaan ulkomaille, koska eläketulon kerryttämiseksi aikanaan suoritetut eläkevakuutusmaksut ovat olleet — ja ovat edelleen — verotuksessa vähennyskelpoisia. Verotusoikeus takaa sen, että Suomen eläkkeisiin kohdistama verotus on yhdenvertaista asuinpaikasta riippumatta. — Sama johdonmukaisuus ilmenee myös kiinteää omaisuutta ja luovutusvoittoa koskevissa artikloissa.

Irtisanomisen taustalla on siis tarve taata johdonmukainen ja yhdenvertainen verokohtelu, olipa kysymys eläkkeiden tai kiinteään omaisuuteen rinnastettavan irtaimen omaisuuden tuottamasta tulosta. Uusi sopimus täyttää Suomen näitä koskevat tavoitteet ja vastaisi mm. Espanjan kanssa hiljattain aikaansaattua uutta verosopimusta.

Sopimukseen perustuva verotusoikeus estäisi myös samaan tuloon kohdistuvan mahdollisen kahdenkertaisen verotuksen. Näin on myös ns. *käänteisessä hyvitysmenettelmissä*, joka sisältyy Suomen ja Espanjan sekä Suomen ja Portugalin uuteen verosopimukseen. — Menetelmässä Suomi hyvittää eli vähentää ulkomailla asuvan eläkkeensaajan asuinvaltiossaan maksaman veron, ei kuitenkaan enempää kuin samasta tulosta Suomessa menevä vero. Siltä osin kuin asuinvaltion verotus on lievempää kuin Suomessa, tuloon kohdistuisi aina kuitenkin sama vero, joka siitä menisi Suomessa asuvan saamana.

Eräitä näkökohtia

Esitys on herättänyt huomiota erityisesti Portugaliin muuttaneiden eläkeläisten keskuudessa. Tämä on sinänsä ymmärrettävää, koska irtisanomismenettely on poikkeuksellinen toimi ja mahdollinen sopimukseton tila kohdistuisi ehkä selvimmin eläketulojen verotukseen. Valiokunta korostaa kuitenkin edellä esille tuotuja taustatekijöitä, jotka ovat johtaneet irtisanomisprosessiin. Toimenpiteen ensisijaiset motiivit eivät siis ole taloudellisia vaan kansalliseen verotusoikeuteen ja yhdenvertaiseen verokohteluun liittyviä. Vuoden 1970 verosopimuksen vanhentuneisuus on sekin ilmeinen, kun ajatellaan, miten suuresti kansainvälinen kanssakäyminen ja verolainsäädäntö sen myötä ovat muuttuneet.

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp

Selvyyden vuoksi on syytä todeta myös, ettei sopimuksen irtisanominen aiheuta takautuvaa verotusta: Sopimukseton tila — tai uusi sopimus — astuisivat voimaan 1.1.2019 ja niitä sovellettaisiin siitä lukien eteenpäin. Ulkoministeriö on tarkistanut lisäksi menettelyn valtiosopimusoikeudellisen puolen ja todennut sen moitteettomaksi. Ministeriö on myös puoltanut esityksen pikaista hyväksyntää.

Suomen tarkoitus uudistaa ja korvata vuoden 1970 verosopimus uudella on sekin ollut selvillä jo kauan. Esimerkiksi eläkkeiden verokohtelu on ollut esillä jo 1990-luvulla käydyissä neuvotteluissa ja sittemmin alkaen vuodesta 2013. Irtisanomismahdollisuus oli sekin esillä jo vuonna 2016. Nyt ehdotetut toimet ovat siis olleet ennakoitavissa jo kauan. Valiokunta korostaa kuitenkin, että Suomen keskeisin tavoite on saada voimaan yhteisen neuvotteluprosessin tuloksena syntynyt ja molempien maiden allekirjoittama uusi verosopimus. Silloin verotus olisi johdonmukaista ja ennakoitavaa kaikissa tilanteissa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 36/2018 vp tarkoitetun sopimuksen irtisanomisen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 36/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 18.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mats Nylund r
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Kari Uotila vas (osittain)
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Li Andersson vas (osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Lasse Hautala kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp

varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen